

הייתם חושבים שבנים של מהגרים נורוטיים מהרחוב השמונים ותשעה פינת ווסט-אנד — אביו המזרחי יוצא לצד את פאנצ'ו וילה, ובתמונה שהראה לי המבולדט, ראשו כה מתולתל עד שכובע חיל-המצב שלו צונח; אימו, בת לאחת מאותן מישפחות פוטאש ופרלמטר פטפטניות ופוריות של בייסבול-ועסקים, שחורה ונאוה בתחילה, ואחר כך עגומה, משוגעת ושקטה — הייתם חושבים כי בחור כזה יהיה כבד-תנועה חסר-חן, שהתחביר שלו יהיה בלתי מתקבל על דעתם של מבקרים גויים קפדנים העומדים על מישמר "המימסד הפרוטסטנטי" ו"המסורת המעודנת". לגמרי לא. הבלאדות היו טהורות, מוסיקאליות, שונות, קורנות, אנושיות. אני סבור שהן היו אפלטוניות. באומרי אפלטוניות בית אני מתכוון לשלמות המקורית של אליה נכספים כל יצורי אנוש לחזור. כן, מלותיו של המבולדט היו ללא דופי. לאמריקה המעודנת לא היה למה לדאוג. היא היתה שרוייה בהתרגשות יתרה — ציפתה לאנטיכריסטוס שיפרוץ ממיש-כנות העוני. במקום זאת הופיע המבולדט פליישר זה עם מינחת-אהבה. התנהג כג'נטלמן. היה מקסים. לכן נתקבל בסבר פנים חמימות. קונראד איימן שיבת אותו, ט.ס. אליוט נטה חסד לשיריו, ואפילו לאיזור וינטרס היתה מלה טובה לומר עליו. אשר לי, אני לוויית שלושים דולר ויצאתי נלהב לניו-יורק ללבן איתו דברים בכדורד סטריט. זה היה ב-1938. חצינו את ההאדסון במעבורת כריסטופר סטריט לאכול צדפות אצל הובוקן ושוחחנו על בעיות השירה המודרנית. כוונתי לומר שהמבולדט הירצה לי עליהן. האם הצדק עם סאנטיאגו? האם השירה המודרנית בארברית? למשוררים המודרניים יש יותר חומר נפלא משהיה להומרוס או לדאנטה. מה שאין להם הוא אידיאליזאציה בריאה ועקיבה. להיות נוצרי אי-אפשר, וגם להיות עכו"ם אי-אפשר. כלומר, נשאר אתה-יודע-מה.

באתי לשמוע שהדברים הגדולים עשויים להיות אמת. זה נאמר לי על מעבורת כריסטופר סטריט. היה צורך במחוזות מופלאות, והמבולדט אכן עשה זאת. הוא אמר לי שמשוררים צריכים למצוא דרך לעקוף את אמריקה הפראגמטית. את ליבו שפך לפניי אותו יום. ואני, מתלהב ומתפעל, לבוש כסוכן מיברשות פולר' בחליפת צמר מחניקה, שעברה אלי בירושה מיוליוס. המכנסיים היו רחבים במותניים, והכתונת התנפחה החוצה, כי לאתי יוליוס היה חזה שמן. מחיתי זיעתי במימחה רקומה באות 'י'.

המבולדט עצמו היה רק בתחילת ההשמנה. שמן היה באיזור תפיפו, אך עדיין היה צר-מותניים. מאוחר יותר צימח כרס בולטת, כמו שחקן הבייסבול בייב רות. רגליו היו חסרות מנוחה וכפות רגליו נעו בעצבנות. למטה, קומדיה של גרירת רגליים; למעלה, נסיכות והדר, מין קסם שיגעוני. לווייתן שצף ועלה על פני המים ליד ספינתך עשוי להביט בך כפי שהביט הוא בעיניו האפורות המרוחקות זו מזו. הוא היה מעודן כשם שהיה שמן, כבד אבל גם קל, ופניו היו חיזוריים וכהים באחת. שיער חום-זהוב שופע כלפי מעלה — שתי בלוריות בהירות ושקע כהה. מיצחו היה מצולק. בילדותו נפל על להב מחליקים, גומה נחרטה בעצם-גופא. שפתיו החיזורות בלטו ופיו היה מלא שיניים שנראו לא בוגרות, כשיני חלב. את הסיגריות שלו עישן עד הניצוץ האחרון וורע הריכות על עניבתו ומקטורנו.

הנושא באותו אחר צהריים היה 'הצלחה'. אני באתי מן הפרובינציה, והוא אילפני במידע של מומחה. האם יכול אני לשער, אמר, מה פירוש להפיל את הוילג' אפיים ארצה לרגלי שיריך, ואחר כך לקבל מאמרי ביקורת ב'פארטיזאן' וביסאותרן רוויז'ו? היה לו הרבה לספר לי על מודרניזם, סימבוליות, ייטס, רילקה, אליוט. כמו כן היה שתיין לא רע. זהו, כמוכונ, המון בחורות. חוץ מזה, או היתה ניו-יורק עיר רוטית מאוד, כך שרוסיה פלשה לכל אתר בשחתנו. היה זה מיקרה, כפי שאמר לאיוגל אבל, של כרד שנכסף להשתייך לארץ אחרת. ניו-יורק חלמה על נטישת אמריקה הצפונית ועל היטמעות ברוסיה הסובייטית. שיחתו של המבולדט נעה בנקל מביב רות אל רוזה לוקסמבורג ובלה קון ולנין. או ושם נוכחתי לדעת שאם לא אקרא את טרוצקי תיכף ומיד לא אהיה ראוי להיות איש-שיחה. המבולדט דיבר אלי על זינובייב, קאמינייב, בוכארין, 'מכון סמולני', מהגדסי המיכרה, מישפטי מוסקבה, על 'מהגל עד מארקס' לסידיני הוק, על 'מדינה ומהפכה' ללנין. למעשה, הישווה את עצמו ללנין. "אני יודע", אמר, "איך הרגיש לנין באוקטובר כשקרא 'es Schwindelt'! הוא לא התכוון לומר שהוא מרמה את כולם, אלא שהוא מרגיש עצמו סחרחר. לנין, קשוח כמות שהיה, היה כנערה בסחרחרת הוואלס. גם אני מסתחרר מהצלחה, צ'ארלי. רעיונותי אינם מניחים לי לישון. אני שוכב במיטה בלי ללגום שום דבר והחדר מסתובב לי. זה יקרה גם לך. אני אומר לך את זה, כדי שתהיה מוכן." אמר המבולדט. היה לו כישרון מופלא לחנופה.

נלהב עד טירוף, נראיתי ביישן. ברור שהייתי במצב של התכוננות מרוכות וקיוויתי להכות את כולם שוק על ירך. כל בוקר, בפגישת-זירו-ותמריץ של צוות המכירות ב'מיברשות פולר', היינו אומרים במקלה, "אני מרגיש פאנטאסטי, איך אתה?" אבל אני באמת הרגשתי פאנטאסטי. לא צריך הייתי להעמיד פנים. לא יכולתי להיות שוקק יותר — משתוקק לברך עקרות-בית לשלום, משתוקק להיכנס לביתן ולראות את מיטבחינהן, משתוקק לשמוע את סיפוריהן ואת טענותיהן. או היתה ההיפוכונדריה הרגשנית של נשים יהודיות בבחינת חידוש לגבי, להוט הייתי לשמוע על הגידולים שלהן ועל רגליהן התפוחות. רצייתי שתספרנה לי על גישואים, לידה, כסף, מחלות ומוות. כן, בשבתי אצלן על כוס קפה ניסיתי לסווגן לקטגוריות.

המשיך לרוץ מהר יותר ממושעים חמומים ברחובות שיקאגו, וצ'ארלי סיטרין היה בכוסר עצום ושכב לצידה של חברה חושנית. סיטרין זה יכול עתה לבצע תרגיל יוגה מסויים ולמד לעמוד על ראשו כדי לשחרר את צווארו מוכה השיגרון. למנת תקולסטרול הנמוכה שלי היתה רנאטה מודעת היטב. כמו כן חזרתי בפניה על הערות הרופא בדבר הערמונית שלי, הצעירה להפליא, והאלקטרוקארדיו-גראמה שלי העולה על דרך הטבע. מתחזק באשלייה ובטימטום מדו"חות רפואיים נפלאים אלה, חיבתי רנאטה דדנית על המיזרון האורטופדי. היא הביטה בי בעיני אהבה מתחסדת. שאפתי אל ריאתי את לחותה הערבה, כשאני נוטל חלק אישי בניצחון התרבות האמריקנית (אשר עתה נתווספו לה הגוונים המזרחיים של אימפריה). אך באיזו טיילת-רפאים כשל אטלאנטיק-סיטי של המוח, ראיתי סיטרין אחר, והוא על סף הויקנה, כפוף-גב, חלוש. הוא מאוד מאוד חלוש, מובל בכיסא-גלגלים דרך אדוות המלח הזעירות, אדוות אשר כמוני היו נרפות. ומיהו שהוביל את כיסאי? ההיתה זו רנאטה — הרנאטה שכבשתי במילחמות ה'אושר', בסערת-הקרב, כמו גרל פאטון? לא, רנאטה היתה נערה עצומה, אבל לא יכולתי לראותה מאחורי כיסא הגלגלים שלי. רנאטה? לא רנאטה. ודאי שלא.

מתנת המבולדט

(פרק מרומאן)

סול בלו

תרגמה מאנגלית: אביבה נור

בשיקאגו הפך המבולדט לאחד ממתיי המשמעותיים. ביליתי זמן רב מדי בהיותו ובהשתעוץ עם המתים. חוץ מזה, שמי נקשר בשמו של המבולדט, כיוון שכאשר נסוג העבר ונתערפל, החלו שנות הארבעים להוות עניין בעל ערך לאנשים המייצרים מגוון-אריגי-תרבות, והשמועה יצאה כי בשיקאגו יש ברגש צעודנו חי, שהיה חברו של פון המבולדט פליישר, איש בשם צ'ארלס סיטרין. כותבי מאמרים, תיוות אקדמיות וספרים, שיגרו אלי מיכתבים או טסו אלי לשוחח על המבולדט. ועלי לומר כי בשיקאגו היה המבולדט נושא טבעי להתבוננות. בהיותה משתרעת בקצה הדרומי של האגמים הגדולים — עשרים אחוז מכמות המים המתוקים בעולם — הכילה בקירבה שיקאגו, על חיה החיצוניים הענקיים, את כל בעיית השירה והחיים הפנימיים באמריקה. כאן יכולת להתבונן בדברים כאלה כמבעד למיץ שקיפות של מים צוללים.

"כיצד אתה מסביר, מר סיטרין, את עלייתו ושקיעתו של פון המבולדט פליישר?"

"אנשים צעירים, מה מתכוונים אתם לעשות בעובדות על המבולדט, לפרסם מאמרים ולקדם את הקריירות שלכם? זהו קאפיטליזם טהור."

הירהרתי בהמבולדט ביותר רצינות וצער מכפי שעשוי להשתמע מדבריי. לא אנשים רבים אהבתי. לא יכולתי להרשות לעצמי לאבד איש. סימן שאין לטעות בו לאהבתי היתה העובדה שחלמתי על המבולדט לעיתים כה קרובות. כל פעם שראיתי הייתי מועזע נורא, ובכיתי בשנתי. פעם חלמתי שגפנשונו בדראגסטור של וולאן בקרן הרחובות, השישה והשמונה בגריניץ' וילג'. הוא לא היה האיש המוכה, הכבד, הנפוש שראיתי ברחוב הארבעים ושישה, עדיין היה המבולדט הנמרץ, הנורמאלי, של גיל העמידה. הוא ישב לידי אצל ברו הסודה ושתה קולה. פרצתי בדמעות. אמרתי, "איפה היית? חשבתי שאתה מת."

הוא היה נעים מאוד, שקט, ונראה מרוצה עד מאוד, ואמר, "עכשו אני מבין הכול."

"הכול? מה זה הכול?"
אך הוא אמר רק, "הכול". לא יכולתי להוציא ממנו יותר, והתייפחתי מרוב אושר. ברור שהיה זה רק חלום, אחד מאלה שאתה חולם אם נפשך אינה חשבה בטוב. אופיי בהקץ רחוק מלהיות בריא. לעולם לא אשבה מדאליות על אופי. וכל הדברים הללו, כנראה, ברורים כשמש למתים. הם עזבו סופית את אורח החיים הבעייתי, המעורפל, הארצי והאנושי. יש לי הרגשה שבחיים אתה מתבונן החוצה מתוך האגו שלך, מתוך מרכזך. במוות אתה נמצא בפריפריה ומתבונן פנימה. אתה רואה את רעיך בדראגסטור של וולאן, עדיין נאבקים עם מישקלה הכבד של עצמיותם ואתה מעודד אותם ברומזך כי בהגיע תורם להיכנס אל הנצח יתחילו גם הם להבין ויקבלו סוף סוף מושג על מה שקרה. כיוון שאין אלה דברים 'מדעיים', פוחדים אנו להעלות אותם על דעתנו.

בסדר, אם כן, אתחיל לתמצת: בן עשרים ושתיים פירסם פון המבולדט פליישר את ספר הבאלאדות הראשון שלו.

ברן גדול היה אבל נוטה לטירוף. את היסוד החולני יכלו להחטיא רק אלה שצחקו יותר מדי ולא טרחו להסתכל. המבולדט, אותו איש עצום, תועה, יפה-תואר, בפניו הבלונדיים הרחבים, אותו גבר מודאג עד עומק נשמתו ומקסים בשטף דיבורו, שאליו כה נקשרתי, חי עד תומו ובלהט את נושא הצלחה. ברור שמת כ'כישלון'. מה עוד יכול לצאת מהצבת מרכאות על שתי מלים כאלה? אשר לי, תמיד השתדלתי לצמצם את מיספרן של מלים מקודשות. לדעתי היתה הרשימה של המבולדט ארוכה מדי — 'שירה', 'יופי', 'אהבה', 'אדמת-בור', 'ניכור', 'פוליטיקה', 'היס' טוריה', 'תת-הכרה'. וכמובן 'חולה מאניה-דפרסיבית' תמיד במרכאות. לדבריו, מוכה המאניה הדפרסיבית הגדול של אמריקה היה לינקולן. וצ'רצ'יל, שכונה את מצבי הרוח שלו בשם מצביירות של 'כלב שחור', היה מיקרה קלאסי של מוכה מאניה-דפרסיבית. "כמוני, צ'ארלי", אמר המבולדט. "אבל צא וחשוב — אם 'אנרגיה' היא 'עונג' ואם 'שפע' הוא 'יופי' הרי הסובל ממאניה דפרסיבית יודע על 'עונג' ועל 'יופי' יותר מכל אדם אחר. למי עוד יש כל כך הרבה 'אנרגיה' ו'שפע'? אולי זוהי האינטרטגיה של הנפש החותרת להגביר את ה'דיכאון'. האם לא אמר פרויד שה'אושר' אינו אלא הפגת ה'כאב'? על כן, ככל שרוב הכאב מתעצם ה'אושר'. אך יש לכך מקור קודם, וה'נפש' מייצרת 'כאב' בכוונה. מכל מקום, ה'אנושות' המומה לנוכח ה'שפע' ה'יופי' של אנשים מסויימים. כאשר גיצל אדם מוכה מאניה-דפרסיבית מאלילות הנקם שלו, קשה לעמוד בפניו. הוא לוכד את ה'היסטוריה'. אני סבור שעגמת הנפש היא טכניקה סודית של 'תת-ההכרה'. אשר לטוענים כי אישים גדולים ומלכים הם עבדי ה'היסטוריה', אני חושב שטולסטוי טעה. אל תשלה את עצמך, מלכים הם החוליים הנעלים ביותר. גיבורים מוכי 'מאניה-דפרסיבית' גוררים את ה'אנושות' אל תוך מחזוריהם וסוחפים עימם את כולם."

המבולדט המיסכן לא כפה את מחזוריו זמן רב. מעולם לא הפך להיות המרכז הקורן של תקופתו. הדיכאון סגר עליו לתמיד. תקופות השיגעון והשירה תמו. שלושה עשורים אחרי ש'באלאדות המוקיון' הוציאו לו שם ותהילה, מת מהתקף לב בבית-מלון ירח בסביבת רחובות הארבעים-מערב, אחד מאותם סניפי-מרכז-העיר של הבאזאר. * באותו לילה נודמנתי לניו-יורק. 'בענייני עסק' — כלומר, ללא תועלת. כל 'עסקי' היו חסרי תועלת. מנוכר לכול, התגורר במלון בשם אילוקומב. מאוחר יותר הלכתי להעפף מבט במקום. העורה הסוציאליט שיכנה בו זקנים. הוא מת בלילה חם וארוך. אפילו כ'בלאווה' לא היה נעים. האוויר המפוחם היה סמיך. מוגני-אוויר פועמים טיפטפו עליך ברחוב. לילה רע. ובמטוס הסילון 727, כשטסתי לשיקאגו למחרת בבוקר, פתחתי את ה'טיימס' ומצאתי את ההודעה על מותו של המבולדט.

ידעתי שמותו ממשמש ובא משום שחודשיים קודם לכן ראיתי אפוף מוות ברחוב. הוא לא ראה אותי. אפור היה, שמן חולה מאובק, קנה מקל 'פרצלי' מלוח ואכל אותה. ארוחת הצהריים שלו. נחבא מאחורי מכונית חונה, התבוננת. לא קרבתו אלי, חשתי כי אין הדבר אפשרי. הפעם היו עסקי במורח כשרים ולא רדפתי אחרי איוו חתיכה אלא הכנת מאמר לכתיבת. וממש באותו בוקר טסתי מעל לניו-יורק במטס מסוקי מישמר החוף עם הסנאטורים יעבץ ובובי קנדי. אחר כך נכחתי בארוחת צהריים פוליטית ב'טאברן' און דה גריף שבסנטראל פארק, שם יצאו כל המפורסמים מכליהם בראותם זה את זה. אני עצמי הייתי "במצב מצויין", כמו שאומרים. כשאני נראה טוב, אני נראה שבור. אבל ידעתי שאני נראה טוב. חוץ מזה, היה לי כסף בכיסי וטיילתי לאורך חלונות הראווה של שדרת מאדיסון. אילו מצאה חן בעיני עניבה כלשהי של קארן או של הרמס, הייתי יכול לקנותה בלי לשאול למחירה. בטני היתה שטוחה, לבשתי תחתונים מכותנת 'סי איילאנד' מנופצת, שעלו לי שמונה דולר הזוג. הייתי חבר במועדון אתלטיקה בשיקאגו, ובמאמצי אדם קשיש שמרתי על כושרי הנופני. שיחקתי בזריזות ובעוצמה ב'פאדל בול', צורה של מישחק ה'סקוואש'. או איך יכולתי לדבר אל המבולדט? זה היה יותר מדי. שעה שביליתי במסוק מעל מנהאטן, צופה על ניו-יורק כאילו אני עובר בסירה שקרקעיתה זכוכית מעל שונית טרופית, היה המבולדט מגשש בין בקבוקיו בוודאי, בחפשו אחרי טיפת מיץ לערבב בגין הבוקר שלו.

אחרי מותו של המבולדט הפכתי לאיש-רחובות-הגוף נלהב עוד יותר. ב'יום ההודייה' שעבר ברחתי מפני נרקומאן בשיקאגו. הוא זינק מסימטה חשוכה ואני השארתי פס. זה היה רפלקס פשוט. קפצתי הצידה ורצתי באמצע הרחוב. כילד לא הייתי רץ מצטיין. איך זה שבאמצע שנות החמישים לחיי נחה עלי רוח הבריחה והייתי מסוגל למאמצי מהירות עצומים? מאוחר יותר באותו ערב התבררתי, "אני עוד מסוגל לנצח זרוק במירוץ מאה מטר." ובפני מי התפארתי בכוח זה של רגלתי? בפני אשה צעירה בשם רנאטה. שכבנו במיטה. סיפרתי לה איך הסתלקתי — רצתי כמו משוגע, סחתי. והיא אמרה לי, כשחשקנית העונה על מישפט המוסב אליה במחזה (אה, דרך הארץ, הנימוס של הנערות היפות הללו), "אתה בכוסר עצום, צ'ארלי. אתה לא בחור מגודל, אבל אתה נמרץ, מוצק, ואתה גם אלגאנטי." היא ליטפה את גופי העירום. ובכן, רעי המבולדט הלך. עצמותיו ודאי התפוררו בבית הקברות לעניים ולאומנים. ייתכן שלא היה דבר בקברו פרט לכמה גושי פית. אבל צ'ארלי סיטרין

הרומאן עתיד להופיע בהוצ' ספרית פועלים, בתרגומה של אביבה נור. רחוב השיכורים במנהאטן התחתית.

הן היו בורגניות-זעירות, רוצחות-בעלים, טפסניות-בסולם-
החברתי, היסטריות וכולי. אך הדבר היה ללא תועלת, אותה
ספקנות אנאליטית. הייתי נלהב מדי. אז רבלתי בשקיקה
במברשותי, ובאותה שקיקה הייתי הולך לוילג' בלילה
ומקשיב למיטב דברני ניו-יורק — שפירא, הוק, ראהב,
הגינס וגומביין. מוקסם מצחות לשונם ישבתי כחתול באולם
הקונצרטים. אבל המבולדט היה הטוב מכולם. הוא היה
המוצארט של השיחה.

על המעבורת אמר המבולדט, "אני הצלחתי בגיל צעיר מדי,
זו צרה צרורה." ואז התחיל. שיחתו כללה את פרויד, היינה,
ואגנר, גטה באיטליה, אחיו של לבין, מלבושיו של וויילד
ביל היקוק, הניו יורק ג'יאנטס, את רינג לארדנר על
גראנד אופרה, את סווינבורן על הלקאה ויסורים, ואת ג'והן
ד. רוקפלר על דת. תוך כדי ואריאציות אלה היה חוזר
תמיד לנושא בשניות ובאורח מלהיב. אותו אחר צהריים
נראו הרחובות אפרוריים. אבל סיפון המעבורת היה אפור
מבהיק. המבולדט היה רשלני ועצום, מוחו מתנחשל כמו
המים וכמו גלי השיער הזהוב על ראשו, פניו, שעניניהן
האפורות מרוחקות מאוד זו מזו, היו חיזורות ומתוחות, ידיו
תחובות עמוק בכיסיו, וכפות רגליו, בעלי פול, צמודות.

אילו היה סקוט פיצג'ראלד פרוטסטאנטי, אמר המבולדט,
ה'הצלחה' לא היתה מזיקה לו כל כך. ראה את רוקפלר
הזקן, הוא ידע איך לנהוג ב'הצלחה', פשוט אמר שאלוהים
נתן לו את כל כספו. שזו היתה טאקטיקה של גיהול. זה
היה קאלוויניזם. ברגע שהזכיר קאלוויניזם, הפליג המבולדט
ועבר אל 'חסד' ירשעי. מרשעי עבר אל הנרי אדאמס,
שאמר כי תוך עשורים אחדים תשבור הקידמה הממוכנת
צווארינו בין כה וכה, ומהנרי אדאמס נכנס לשאלת הרמה
בעידן של מהפכות, כורי היתוך והמונים, ומאלה פנה אל
טוקסוויל, הוראציו אלג'ר ורגלס מרד גאפ. המבולדט

המשוגע-לסרטים עקב אחרי שבועוני רכילות הקולנועי. הוא
זכר אישית את מאי מרי כאלה בלבוש נוצץ בהופעותיה על
בימת תיאטרון 'לווא' כשהיתה מומינה ילדים לבקרה
בקאליפורניה. "היא כיכבה במלכת ססמאניה" וב'קירקה
המכשפה', אבל סיימה כזקנה בלה בבית תמחוי. ומה בדבר
מה-שמו שהתאבד בבית-חולים? הוא לקח מזלג ונעץ
אותו בליבו בעזרת עקב נעלו, המיסכן!"

זה היה עצוב. אבל לאמיתו של דבר, לי לא היה איכפת כמה
אנשים שובקים חיים. הייתי בשיא האושר. מימי לא ביקרתי
בביתו של משורר, מימי לא שתייתי ג'ין נקי, מימי לא
אכלתי צדפות מאודות, מימי לא הרחתי את ריח הגאות.
מימי לא שמעתי דברים כאלה נאמרים על עסקים, על כוחם
לאבן את הנפש. המבולדט דיבר באורח מופלא על העשירים
הנפלאים, הגתעבים. גאלץ היית לראותם כנשקפים משלט
הגיבורים של האמנות. המונולוג שלו היה כמו אוראטוריה
שבה שר ושיחק את כל התפקידים. בהמריאו גבה עוד
יותר החל לדבר על שפינוזה ועל דרך הרוח לרוות חדווה
מדברים נצחיים שאין להם שיעור. זה היה המבולדט
הסטודנט שקיבל את הציונים הגבוהים ביותר בפילוסופיה
ממורים ר. כהן הגדול. מסופקני אם היה מדבר כך אל מישהו
אילמלא היה נער מהפרובינציה. אבל אחרי שפינוזה היה
המבולדט מדוכא במקצת ואמר, "המון אנשים מחכים
שאכשל. יש לי מיליון אויבים."

"באמת? אבל מדוע?"

"אינני חושב שקראת על 'חברת אוכלי האדם' של האינדיא-
נים משבט קוואקיוטל", אמר המבולדט המלומד. "כאשר
רוקד המועד את ריקוד טקס ההכנסה שלו בברית השבט
הוא נתקף בולמוס ואוכל בשר-אדם. אבל אם הוא טועה
בפרט פולחני כלשהו, עט עליו הקהל וקורע אותו לגזרים."

"אבל למה צריכה השירה להקים עליך מיליון אויבים?"

הוא אמר שזו שאלה טובה אבל ברור היה כי לא נתכוון

לכך. פניו נתעגמו וקולו נעשה שטוח — פלינק — כאילו
היתה נימה אחת של פח בסולם צליליו המבריק. עתה פרט
עליה. "אני יכול לחשוב שאני מביא קורבן מינחה אל
המיזבת, אבל הם, הם לא כך הם רואים את הדברים." לא,
זו לא היתה שאלה טובה, כי העובדה ששאלתיה העידה עלי
שאינני יודע דבר על 'רוע', ואם אינני יודע על 'רוע' הרי
כל הערצתי חסרת ערך. הוא סלח לי משום שהייתי נער.
אבל כאשר שמעתי את הפלינק הפחי נוכחתי לדעת שעלי
ללמוד להגן על עצמי. הוא פתח את ברו חיבתי והערצתי,
והן זרמו בעוצמה מסוכנת. שיטפון-שקיקה זה סופו שיחליש
אותי, וכאשר אהיה חלש חסרה-הגנה תבוא עלי המהלומה.
וכך דימיתי לעצמי, אה! הוא רוצה שאתאים את עצמי
לרצונו בשלמות, עד תום. הוא יציק לי. מוטב שאזהר.

בערב המעיק בו זכיתי אני להצלחתי, ערך המבולדט הפגנה
ליד תיאטרון 'בלאסקו'. זה היה מיד אחרי ששחרר מ'בלוויר'.
שלט ענק, 'פון טרנק מאת צ'ארלס סיטריץ, היבהב מעל
לרחוב. היו אלפי גורות חשמל. הגעתי בעניבה שחורה,
ומצאתי את המבולדט עם חברות רעים ואוהדים. מיהרתי
לצאת מהמונית עם ידידתי ונלכדתי בתכונה שעל המידרכה.
המישטרה ניסתה להשליט סדר. מרעיו צעקו הקימו מהומות
והמבולדט נשא את שילטו כאילו היה זה צלב. באותיות
קורנות, מרקורזכרים על כותנה, היה כתוב, "כותב המחזה
הזה הוא בוגד". המפגינים נהדפו על ידי המישטרה, ולא
נפגשתי עם המבולדט פנים אל פנים. האם רצוני שיאסרוהו?
שאלני העוזר למפיק.

"לא", אמרתי, פצוע, רועד. "הייתי בן-חסותו. היינו חברים,
בן-הוונה המטורף. עזוב אותו במנוחה."

דמי ונגל, האשה שהיתה איתי, אמרה, "אדם טוב! כן כן,
צ'ארלי, אתה אדם טוב!"
'פון טרנק' רץ בברודוויי שמונה חודשים. זכיתי לשימת-לב
הקהל במשך שנה כמעט, ולא לימדתי אותו שום דבר ●